

**Toki Administrazioaren Arrazionalizazio eta
Iraunkortasunerako Lege Aurreproiektua (2013ko
otsailaren 15eko Ministroen Kontseiluaren aldeko
irizpena jaso duen bertsioa)**

**Rafael Jiménez Asensio (Estudi Con. enpresako bazkide-
zuzendaria/ Unibertsitateko katedraduna (akr.)**

EUDEL

Bilbao, 2013ko otsailaren 21a

Tokiko erreformaren testuingurua (II)

- **Finantza publikoen egoerak eredia baldintzatzen du. Tokiko erakundeen zor publikoa eta defizit publikoa oso baxuak. Are baxuagoak Euskadin. Oreka aurrekontuetan (135 EK eta AEFIL). INSTITUZIOEK EGINDAKO DOIKUNTZA DA.**
- **Tokiko erreforma. Tokiko esparruan ardazteko arrazoiak: erreforma “errazagoa” da autonomia-erkidegoetakoa baino (Estatuak eskumena du: 149.I.18). Udal-mapa gatazka-egoeraren erdian (8.116 udalerrri; 251 Euskadi). TAOL Legea AEFIL Legearen oinarrietara egokitzea. Bikoiztasunak saihestea.**
- **LEHEN SAIOA: Toki Administrazioaren Arrazionalizazio eta Iraunkortasunerako Lege Aurreproiektua. TAOL, TOL eta beste lege batzuen erreforma. Hasierako neurriak (2012ko uztailaren 13ko zirriborroa, honezkero erabat gaindituta):**
 - Tokiko eskumenen sistema aldatzea: eraginak.
 - Zerbitzu publikoak ebaluatzea: ondorioak. Aldundiei eskumenak ematea edo, egoki bada, zerbitzua kentzea.
 - Tokiko erakunde instrumentalak berriz antolatzea.
 - Tokiko erakunde txiki guztiak desagerraraztea.
 - Gaikuntza nazionalekoen figura berreskuratzea eta indartzea.

Tokiko erreformaren testuingurua (II)

- **Tokiko erreforma, EBrekiko konpromisoa (Erreformen Plan Nazionala, 2013-2014 Biurteko Plana, Estrategiaren Dokumentua).**
- **Ministroen Kontseiluak aurreproiektuaren aldeko irizpena eman du 2013ko otsailaren 15ean.**
- **AURREZ IKUS DAITEKEEN EGUTEGIA: Lege-proiektu gisa onetsiko da apirilean. Urte amaiera baino lehen onetsi nahi da.**
- **Ezarpena atzeratzea (denbora politikoa eta legegintzako denbora: zaila da ezartzea, eta denboran atzeratzen da; 2015eko tokiko hauteskundeekin batera egingo al da?).**
- **Etorkizuneko legearen “kudeaketa politikoko” arazoak. Adibide batzuk: gutxieneko zerbitzuen eta “ez dagozkien eskumenen” ebaluazioak 2014an egingo dira. “Tokiko eskumenetan” eragina duten erabaki traumatikoak (foru-aldundiek eskumenak beren gain hartzeko, “ez dagozkien eskumenak” edo jarduera ekonomikoak ezabatzeko, edota mankomunitateak eta udalen erakunde instrumentalak desagiteko prozesua 2015era arte atzeratzea (HAUTESKUNDEEN URTEA): Hori egin liteke?**

Tokiko erreforma: TAAILA (I)

- 2013ko otsailean Ministroen Kontseiluen aldeko irizpena jaso duen TAAILAK aldaketa nabarmena ekarri du ordura arte egindako zirriborroekiko. Edukia gogortu da, gastuen doikuntza gauzatu, eta, beraz, aurreztu ahal izateko.
- **ZIOEN AZALPENA: INDAR-IDEIA BATZUK**
- 1.- TAOL “sakon” aldatzea, AEFIL abiaburutzat hartuta. (Oinarrizko araudia egonkortasunari buruzko legearen arabera egokitzea).
- 2.- Oinarrizko hiru helburuak:
 - Udal-eskumenak argitzea. Sistema “konplexua”: “argitzen” da. Eskumena/ Ogasuna lotzen da.
 - Toki Administrazioa antolatzeke egitura arrazionalizatzea.
 - Finantzen eta aurrekontuen kontrola bermatzea (OBSESIOA).
- 3.- Eskumeneko tituluak: 149.1.13, 14. eta 18. tituluak Horien bidez, eragina izan nahi da autonomia-erkidegoaren sektoreko eskumenetan.
- 4.- Ez du CEAL inoiz aipatzen: bere oinarriei “bizkarra emanda”.

Tokiko erreforma: TAAILA (II)

- **TESTUAREN BESTE HELBURU BATZUK:**
- 1.- Tokiko sistema “zerbitzuaren” inguruan egituratzea, ez “eskumenaren” inguruan. **Arazoak.**
- 2.- Kostu estandarra gaindituz gero, zalantzan jartzea udal edo mankomunitateen gutxieneko zerbitzuen prestazioa.
- 3.- Eskualdeko aldundien zeregina indartzea, udal-zerbitzuak era bateratuan egiteko eskualdeko sistema sortuz. **Gobernuak finkatutako zerbitzuen kostu estandarra betetzen ez duten udal eta mankomunitateen eskumenak foru aldudiek hartuko dituzte beren gain.**
- 4.- Zenbait kasutan, udalek ezin dituzte ez dagozkien eskumenak eta jarduera ekonomikoak gauzatu (kostu estandarra, dagozkien eskumenak ez betetzea, iraunkorrak ez izatea).
- 5.- **Sektore publiko instrumentala berregituratzeko neurriak.**
- 6.- **Kontu-hartzailea indartzea eta bestelako zereginak ematea. Gaikuntza Nazionalako Funtzionarioak.**
- 7.- **Neurri murriztaileak egitura politikoan eta langileen gainean.**

Tokiko erreforma: TAAILA (III)

- Izapidetu gabe dago. Ildo nagusiak.
- Toki-erakundeen **ESKUMENAK**: haienak eta eskuordetutakoak. **Ez dagozkien eskumenak eta jarduera ekonomikoak. Horiek baliatzeko eskakizunak** (7.4 art.)
- TAOL Legearen 25. art. **ALDATZEA**: Eskumenen klausula orokorra “urardotuta” dago.
- 25.2 artikuluko **ZERRENDA MATERIALA** berriz zehaztea. **Berriz zehaztea “gizarte-zerbitzuak”; “hezkuntza”** (dagoeneko ez dute udal-izaerarik: ikastetxe publikoak sortu, eraiki eta sostengatzea, kudeatzeko organoetan esku hartzea eta nahitaezko eskolaldia zaintzen parte hartzea. **“Osasuna” kentzea.**
- Berriz egindako zehaztapen hori 8. eta II. gidallerroetan dago jasota. Udalei eskumen batzuk “kenduko” zaizkie, baita horiei dagokien finantza-kostua ere.
- **AUTONOMIA ERKIDEGOAREN ESKUMENAK URRATZEAK SORTUTAKO ARAZOAK.**

Tokiko erreforma: TAAILA (IV)

- **26. ARTIKULUA: GUTXIENeko NAHITAEZKO ZERBITZUAK.**
- Zerrendari eutsi zaio, aldaketaren bat sartuta (gizarte-laguntza).
- **Gobernuak errege-dekretuaren bidez finkatuko du GNZen KOSTU ESTANDARRA ETA EBALUATZEKO SISTEMA.**
- **20.000 BIZTANLETIK BEHERAKO UDALEK: KOSTU ESTANDARRA BETETZEN EZ DUTENEK EDO ESKALA DELA-ETA ERAGINKORRAK EZ DIRENEK onartzen dute ALDUNDIA eskumenaz balia dadin.** Akordioa gehiengo soilaren bidez. Autonomia-erkidegoaren txostena.
- Udal batek bere borondatez eska dezake baterako prestazioko sisteman sartzeko (20.000 biztanletik gorakoa edo beherakoa izan): gehiengo soila Aldundian.
- **Udalaren baliabide materialak eta pertsonalak Aldundiari eskualdatzea. “Itzulgarritasuna” (5 urte) Joan-etorria! Eskualdatzean, barne har daitezke “Berdimentsionatzeko planak”. Ikusi DA II: eskumenak eskualdatzeko arauak.**
- Baterako prestaziorako lehentasuneko arlo materialak (26.4).
- **SISTEMA KONPLEXUA EUSKADIN EZARTZEKO (KOSTU ESTANDARRA, UDALAK FINANTZATZEKO SISTEMA) FORU ALDUNDIEK NAHI EZ BADUTE, EZ DUTE HARTUKO. EZ DIRA AIPATZEN. DISEINUA OSO ESKASA.**

Tokiko erreforma: TAAILA (V)

- **ESKUORDETUTAKO ESKUMENAK:** 20.000 biztanletik gorako udaletan hainbat gai eskuordetu ahal izango dira. Bikoiztasunak saihesteko ahalegina. Ez da tokiko ekonomiaren irakurketa zuzena (CEAL).
- **Aldundien zerbitzuak ebaluatzea:** kostu estandarra. Ondoriorik ez. Aldundien eskumenak
- **Mankomunitateetan egindako murrizketak:** saneatuta ez daudenak edo ebaluazioa gaitzen ez dutenak ezabatzea. Tokiko erakunde txikiak: kontuak aurkezten ez dituztenak ezabatzea. Euskadiri lotzea. “Foru-izaerako” tokiko erakundeak (Arabako LH).
- **Partzuergoen zeregina eta eginkizuna berriz zehaztea.** (Partzuergoek izaera subsidiarioa dute, hitzarmenen aurrean (57.4). AP baten mende egongo dira beti.
- **Jarduera ekonomikoak:** eskakizun sakonagoak bete behar: finantzazko iraunkortasuna, kalitateko estandarrak, merkatuaren azterketa (dagoen eskaintza). Autonomia-erkidegoaren onspena. Uko egingo zaio tokiko autonomiari.

Tokiko erreforma: TAAILA (VI)

- **ZERBITZUAK “EBALUATZEKO” SISTEMA: MODALITATEAK**
- **Gobernuaren Errege Dekretuak zehazten duenaren araberrako ebaluazioa (prozedura eta zerbitzuaren kostu estandarrari begira). Erreformaren sakontasun-maila gordeko da.**
- **Udal-zerbitzuen baterako ebaluazioa. Ondorioak:**
 - **EZ DAGOZKIEN ESKUMENAK ETA JARDUERA EKONOMIKOAK EZABATZEA**
 - **“GUTXIENeko ZERBITZUAK” PRIBATIZATZEA**
 - **HIRU URTETAN KOSTUAK GUTXITZEKO PLANA: KOSTU ESTANDARRAK**
 - **26. ARTIKULUKO GUTXIENeko ZERBITZUETARAKO NEURRIAK**
- **Mankomunitateen ebaluazioa. Ondorioak. Foru aldundiek zerbitzuaren prestazioa beren gain hartzea. Desegitea.**
- **Udalei ez dagozkien eskumenen ebaluazioa. Ebaluazioa 3 hileko epean eta haiek baliatzeko modua arrazionalizatzeko proposamena. Kontu-hartzailearen zeregina. Saneamendu-plana edukiz gero: nahitaezkoa. Ez betetzea. Zerbitzuaren kostu estandarraren araberrako ebaluazioa.**

Tokiko erreforma: TAAILA (VII)

- **UDALEN ESKU-HARTZEA** (61 bis art. eta 12 gid.)
- **FORU ALDUNDIEK 5.000 biztanletik behera eta indarreko ekonomia-eta finantza-plana dituzten udalak ESKU HARTUKO DITUZTE, kasu hauetan egonez gero:**
 - **TOKI ERAKUNDEEN ORGANOAK DESEGITEA. AEFIL LEGEAREN 26.3 ART. EZARTZEA**
 - **ZORRAREN MAILA GAINDITZEA ETA PLANIK EZ AURKEZTEA EDO EZ BETETZEA**
 - **BEHAR DEN FINANTZIAZIOAK SARREREN %5 GAINDITZEA. FINANTZIAZIORIK EZ ONDOZ ONDOKO AURREKONTUKO BI EKITALDITAN**
 - **BEHIN ETA BERRIZ HAUSTEA FORU ALDUNDIEI INFORMAZIOA BIDALTZEKO BETEBEHARRA**
 - **BESTELAKO INGURUABARRETAN (e idatz-zatia)**
- **Kontu-hartzailearen zeregina: Foru Aldundiari jakinaraztea.**
- **ESKU-HARTZEAREN ONDORIOAK: LARRIAK**
- **Udala ez da esku hartuta egongo: EPSF helburuak**
- **ATZERAKO ERAGINEZ EZARTZEA**

Tokiko erreforma: TAAILA (VIII)

- **GAIKUNTZA “NAZIONALEKO” FUNTZIONARIOEI** dagozkien neurriak. Etengabeko gorabeherak erregulazioan. EPOE indargabetzea: TAOL “berpizten” da, baina harantzago jotzen da. Eskumena berriz zentralizatzea
- **Kontu-hartzailearen zeregina:** TOLTBen 213. eta 218. artikulua aldatzen dira. Testuan azaltzen da: eredu ezartzeko gakoa da. Bere zeregina berriz zehaztea. OAPM eta foru aldundien mendekotasun funtzionala (EAEn).
- Zuzendariei dagozkien arauak: funtzionarioak.
- **Tokiko funtzionarioen lansariak murriztea.** EAOL.
- Erakunde instrumentalaren zuzendaritza eta merkataritzako kontratuen ordainsariak, eta organoetako gehienezko kopurua murriztea.
- **Tokiko sektore publiko instrumentala berriz dimentsionatzea:** Erakunde nagusiaren eta instrumentalaren arteko egoera (doitze-planak edo ekonomia- eta finantza-planak), erakunde instrumentalak 95 sek. (egoera defizitarioa). Holdingak debekatuta.

Tokiko erreforma: TAAILA (IX)

- **TOKIKO POLITIKAKO NEURRIAK**
- 1.- **Toki-erakundeetako kideen lansari-erregimena.** EAOLEk gehienezko kopuruak finkatzen ditu baremoaren arabera: Estatuko idazkarien lansariak.
- 2.- **Behin-behineko langileen kopurua mugatzea** udalerriko biztanle-eskalaren arabera (5.000tik behera 0; 5.000tik 10.000ra 1; 10.000tik 20.000ra 2, etab.)
- 3.- **Arduraldi eskusiboko tokiko ordezkarien kopurua mugatzea,** udalerriko biztanle-eskalaren arabera (1.000tik behera, 0, 1.001etik 2.000ra 1, 2.001etik 3.000ra 2, 3.001etik 10.000ra 3, 10.001etik 15.000ra 5, etab.).
- **EZ DA FORU SALBUESPENAREN KLAUSULA JASO. OSO KEZKAGARRIA, ERREFORMAREN JOMUGA AURREKONTUEN EGONKORTASUNA ETA TOKIKO FINANTZIAZIOA BAITIRA: KONTZERTUAREN ERREGIMEN BEREZIA.**
- **ONDORIOAK: ERROTIKAKO ERREFORMA.** Gaizki pentsatuta. Kalitate demokratikorik ez eraginkortasunaren ikuspegian. Ezarpena zaila edo ezinezkoa. Litekeena da udal-autonomia galtzea eta atzerantz egitea. Aurreikusitako aurrezkoa (9.000 M €) ez da lortuko.